

KSUC-P-028

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

นิตยา แสงประจักษ์^{1,*} ณิชฎกร สุระเสียง¹ ชิตชนก ศรีโพนทอง¹ และ พีรดา วาริคิด¹

¹ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

*Corresponding author: nittaya.sa@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เพิ่มขึ้น บ่งบอกถึงการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสารเคมีทางการเกษตรนั้นเป็นปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพที่สำคัญต่อการเกิดโรคจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม งานวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Cross-sectional analytical studies) มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนศรีสวัสดิ์ ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจากพื้นที่ศึกษาจำนวน 214 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคด้านความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมได้เท่ากับ 0.88 0.97 และ 0.78 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชฌิมาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้โคสแควร์ Odds ratio และ 95%CI กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 62.15 อายุเฉลี่ย 43.57 ปี (S.D.=8.83) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 52.34 รายได้เฉลี่ย 20,033 บาทต่อปี (S.D. = 11,617) ไม่เคยอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 52.34 มีความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชในระดับสูง ร้อยละ 70.09 98.14 และ 91.12 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช พบว่า ระดับการศึกษา (OR=2.24, 95% CI: 1.01-4.98, p-value<0.05) และความรู้ (OR=1.03, 95% CI: 0.44-2.39, p-value<0.001) มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยนี้เกษตรกรยังขาดการรับรู้และเข้าใจในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องในบางประเด็น เช่น การปฐมพยาบาลขณะสารเคมีหกรด ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตั้งแต่กระบวนการก่อน ขณะ และหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมทั้งการใช้สารชีวภาพที่สามารถนำมาใช้กำจัดศัตรูพืชได้อย่างปลอดภัยทั้งต่อเกษตรกร สัตว์เลี้ยงและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี การป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืช